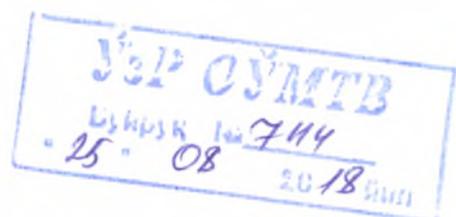

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* магистратура
мутахассислигининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик институти
- Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий таснифи	4
1.1	Қўлланиш соҳаси	4
1.2	5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи	4
2.	5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.1	Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	5A120102 –Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари	7
3.	5A120102 –Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	Илмий фаолиятга қўйиладиган талаблар.....	11
3.3	5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми	13

1. 5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* магистратура мутахассислигининг умумий таснифи

5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи олий таълимнинг дастури амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «магистр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва фан дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Мутахассисликнинг ўқув режа ва фан дастурлари	Магистр	2 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун мажбурий талаблар мажмуасини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур магистратура мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда асосий ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул – олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

- магистратура мутахассисликларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган бакалаврлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги – Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида умумкасбий мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва ғарб тилларини ўқитиш; илмий,

филологик, лингвистик масалалар билан боғлиқ академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармок илмий-тадқиқот институтлари; хорижий шарқ мамлакатлари билан боғлиқ давлат ва жамоат ташкилотлари; турли мулкчилик шаклидаги корхоналарда комплекс масалалар мажмуасини камраб олади.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар билим донраси ва касбий фаолиятларнинг объектлари:

– Фанлар академияси ва тармок илмий-текшириш институтлари ҳамда олий ўқув юртларининг илмий-тадқиқот бўлимлари;

– умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар коллежлари ва олий таълим муассасаларида педагогик фаолият;

– илмий, техникавий ва технологик масалалар билан боғлиқ академик, илмий тадқиқот ва муассаса ташкилотлари;

– қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълим тизими муассасалари;

– давлат бошқаруви ва унинг турли ҳудудий бўлинмалари;

– давлат статистика қўмитаси бўлимлари;

– фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлимлари;

– ташкилий-бошқарув объектлари;

– меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар.

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3. Мутахассислик бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

• *Илмий-тадқиқот фаолияти;*

• *Маданиятлараро мулоқот фаолияти;*

• *Ташкилий-бошқарув фаолияти;*

• *Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларида педагогик фаолият;*

• *Турли хизмат кўрсатиш кабиларни ўз ичига олади.*

Мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда магистрларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Магистр тайёрланадиган касбий фаолиятнинг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий мослашув имкониятлари:

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги битирувчилари кадрларни қайта тайёрлаш ва улар малакасини ошириш тизимида қўшимча касб таълимини олиши мумкин.

Шунингдек, магистрлар касбий мослашув имкониятларидан келиб чиққан ҳолда кичик бизнес ва тадбиркорлик фаолиятларини ташкил этиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

Магистратура битирувчилари магистр академик даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармок ИТИларида катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

2. 5A120102 –Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

– илмий дунёкарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши; ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– миллий маънавий ва умуминсоний кадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий гоёнинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош гоёсининг моҳиятини ҳамда унинг асосий гоёлар билан мутаносиблиги ва фарқини билиши;

– табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий тадқиқотларда фойдалана олиши;

– шахснинг инсон, жамият, атроф муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллаш олиши;

– янги билимларни мустақил ўзлаштира олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосла ташкил қила билиши;

– ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиши;

– ўз фаолиятида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши;

– фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши;

– ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- илмий фаолияти натижаларини ҳис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланган бўлиши;

- касбий фаолиятда ўзлаштирган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, методларни таснифлаши, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- хорижий тиллардан бирини илмий мулоқот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиши;

- ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаши;

- ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиши;

- ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши;

- бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши;

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши;

- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиши;

- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаши;

- патент олиш учун иш меъёрий ҳужжатлар тайёрлай олиши;

давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойиҳаларда иштирок этиш учун лойиҳа тайёрлаш малакаларига эга бўлиши лозим.

Магистр:

- мутахассисликлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

- мутахассисликлари доирасида танланган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда докторант ва мустақил изланувчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттиришга;

- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. SA120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий фаолликлари қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаоллигида:

- мутахассисликка мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини таҳлил қилиш;

- шарқ тиллари юзасидан бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган муаммоларни аниқлай олиш;

- шарқ тилларининг амалий ҳамда назарий масалаларини ечиш учун илмий хулосалар ва тавсиялар бериш;

- ўтказилаётган илмий-тадқиқот ишлари мавзуи бўйича методларни тадқиқ қилиш ва ишлаб чиқиш;

- илмий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш;

- ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шарҳларни ишлаб чиқиш ва библиографияларни тузиш;

- илмий семинарлар, илмий-амалий конференциялар ишида иштирок этиш;

- илмий журналларга соҳа бўйича илмий мақолалар тайёрлаш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Маданиятлараро мулоқот фаоллигида:

- маданиятлараро мулоқотда модератор вазифасини бажариш;

- “тил-маданият-мулоқот” алоқаларини амалга ошириш;

- глобаллашув жараёнида миллий-маданий меросни тарғиб қилиш;

- миллатлараро маданий алоқалар ривожига фаолият олиб бориш;

- давлат ва жамоат ташкилотларида таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиғи, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият юритиш;

- маданиятлараро мулоқотнинг турли жабҳаларида муайян таржима шакллари, стратегияларини ва усулларини қўллаб таржима қилиш;

- лисоний, лингвомаданий, адекватликни ва коммуникатив мақсадни инобатга олган ҳолда мулоқот олиб бориш;

- ҳукумат тадбирлари, расмий йиғинларда, учрашувлар ва сайёҳлик соҳасида синхрон таржима ишларини амалга ошира олиш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Ташкилий-бошқарув фаоллигида:

- замонавий ахборот технологиялар тизимидан фойдаланиб ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш методлари ҳамда механизмларини ишлаб чиқиш;

- ижрочилар жамоаси ишини ташкил қилиш;

- бажарилаётган иш режасини тузиш ва бу ишни назорат қилиш, ишни бажариш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш, ўз ишининг натижаларини баҳолаш;

- ишлаб чиқариш жараёнларининг атроф-муҳит муҳофазаси, ёнгин, техника ва меҳнат хавфсизлигини талабларига мослигини мониторинг қилиш;

- касбий этика кодексига риоя қилиш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолиятида:

– умумий ўрта, ўрта махсус касб-хунар ҳамда олий таълим тизимининг таълим муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб бакалаврият ва магистратура ўқув режаларида ўзлаштирилган фанлар, шунингдек, ўрганилган шарқ ва гарб тилларидан назарий, амалий машғулотларини ўтказиш;

– ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

–ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаши;

–замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

–ўқитилаётган фанлар бўйича дарсларни ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик хужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

–ўқитилаётган фан бўйича машғулотларни ўтказиш учун ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиш;

–мустақил таълим ва ижодий кидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва бошқа соҳаларида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш;

–электрон (e-learning) ва мобил (m-learning) ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш;

–узлуксиз таълим тизимининг Давлат таълим стандартлари, Давлат талаблари ва бошқа ўқув-меъёрий хужжатларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

Турли хизматлар кўрсатиш:

–мутахассислик бўйича оила, гендер, демографик сиёсат, бандлик муносабатлари, иқтисодий-ижтимоий ва демографик жараёнларга баҳо бериш ҳамда жараёнлар прогнозини ишлаб чиқиш;

–магистр ихтисослигига мос мавзулардаги лойиҳаларни экспертиза қилиш бўйича эксперт гуруҳларида иштирокчи сифатида қатнашиш;

–пуллик таълим хизматларини ташкил этиш ва амалга ошириш;

–ихтисосликка мос мавзу бўйича турли хизматларни кўрсатиш қобилиятига эга бўлиши лозим.

3. 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фанлар дастурлари билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабалар томонидан қуйидаги мажбурий блоклар ўзлаштирилишини назарда тутиши зарур:

умумметодологик фанлар;

мутахассислик фанлари;

илмий фаолият.

Ўқув режа ва фанлар дастурлари мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режа ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ республика иқтисодиёти ва ижтимоий тармоқлари, бошқарув ва хўжалик юрителиш субъектлари учун фундаментал,

айниқса, юқори ва инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларга эга бўлган кадрлар эҳтиёжини ҳамда узвийлик ва узлуксизлик тамойилларини ҳисобга олиши керак.

ОТМлар ўқув режа ва фан дастурини фан, таълим, техника, маданият, санъат, иктисодиёт, технология ва ижтимоий соҳа ривожланишини ҳисобга олган ҳолда мунтазам равишда янгилаб туриши лозим.

Ўқув режа ва фан дастурини ишлаб чиқишда ОТМ томонидан битирувчиларнинг умуммаданий компетенцияларини (ижтимоий ўзаро таъсир, ўз-ўзини ташкил қилиш ва бошқариш, тизимий-фаолият тавсифидаги компетенцияларни) шакллантиришдаги имкониятлари аниқланган бўлиши керак. ОТМ ўзининг ижтимоий-маданий муҳитини шакллантиришга, шахснинг ҳар томонлама ривожланиши учун зарур бўлган шароитларни яратишга масъул.

ОТМ ўқув жараёнини ижтимоий-тарбиявий ривожлантиришга, талабаларнинг ижтимоий ташкилотлар ишида, спорт ва ижодий тўғаракларда, магистрларнинг илмий жаmiaтларида иштирокига кўмаклашиши лозим.

Компетентли ёндашувни амалга ошириш, ўқув жараёни машғулотларини ташкил этишда фаол ва интерфаол (компьютер стимуляторлари, ишбилармонлар ўйини, муайян вазиятларни кўриб чиқиш ва ҳ.к.) шаклларни ўтказишни, талабаларнинг касбий кўникмаларини шакллантириш ва ривожлантириш мақсадида аудиториядан ташқари иш билан биргаликда жaxon педагогик амалиётида қўлланиладиган замонавий педагогик технологиялар, ўқитишнинг самарали стратегиялари, методлари ва услубларини кенг қўллашни назарда тутиши керак.

Фанларнинг ўқув дастурини шакллантиришда ОТМ талабаларининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари билан таништиришга, талабалар учун танлов фан (модул, курс) лари мажбурий эканлигини тушунтириши керак.

Талабаларда билим, амалий малака ва кўникмаларни тўлиқ шакллантириш учун ОТМ ўқув режа ва фан дастури ўқув фанлари (модуллари) бўйича лаборатория ишлари ва амалий машғулотларни камраб олиши керак.

Магистратура мутахассислиги ўқув режасига мувофиқ равишда магистрлик диссертациясининг ҳимояси билан тугалланиши шарт.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Умумметодологик фанлар блоки:

илмий-тадқиқот методологияси, илмий тадқиқотлар асослари, тадқиқот жараёнини тавсифлаш, хулосаларни таърифлаш ва олинган натижаларни баҳолаш, эмпирик ва назарий тадқиқот усулларини фарқлаш, кенгайтирилган тадқиқот режасини ишлаб чиқиш, фундаментал, амалий, инновацион лойиҳаларнинг бир-биридан фарқини билиши;

таълимга технологик ёндашув, ўқув мақсадларини аниқлаштириши, педагогик фаолиятни оқилona режалаштириши ва ташкил этиши;

амалий хорижий тилни ўзлаштириши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг магистратура мутахассисликлари ўқув режаларидаги умумметодологик фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Мутахассислик фанлари блоки:

ўқитилаётган шарқ тилининг асосий назарий масалаларига дунё тилшунослик мактабларининг ёндашувлари;

мазкур тилда яратилган ёзма манбаларни таснифлаш ва уларнинг тадрижий тил хуеусиятлари;

ўрганилаётган адабий тилнинг юзага келиши ва унинг тарихий такомилли учун хизмат қилган асосий манбалар;

ўқитилаётган шарқ тилининг таракқиёт қонуниятлари ва унинг муаммоли назарий масалаларини аниқлаш;

Ўқитилаётган шарқ тили назарий муаммоларини тадқиқ этиш учун зарур материалларни излаб топиш, тасниф қилиш ва тизимли асосда таҳлил қилиш учун тегишли усулларни;

тилшунослик фанининг умумгуманитар аҳамиятини;

лингвистикага оид умумий ва хусусий билимлар; тилга оид умумий ва хусусий фанларни;

умумий тилшунослик; тилшуносликни бўлимларга тақсимлашдаги ёндашувлар хилма-хиллигини;

лингвистик метаназария; ички ва ташқи лингвистикани;

лингвистик палеонтология; социолингвистика; диалектология; ареал лингвистикани;

тил шакллари нутқ мазмуни бўйича коммуникатив вазиятлар доирасида мутахассисликка оид матнга мувофиқ тарзда қўллаш ва ўзгартира олиш;

асосий чет тилидаги илмий-назарий адабиётлар ва манбаларни излаш ҳамда улар билан ишлаш усулларини;

асосий чет тилидаги мутахассисликка оид илмий манбалар, илмий журналлар, фундаментал тадқиқотлар ва диссертацияларни ўқиш, таҳлил этиш, мутахассисликка оид терминларни йиғиш, таснифлаш ва изохлаш усулларини;

чет тили коммуникатив компетенцияси халқаро **CEFR** стандарти бўйича **C1** даражада ўзлаштириши доирасида коммуникатив компетенциясининг тегишли таркибий қисмларини;

ўрганилаётган мамлакатдаги социолингвистик вазият; билингвизм ва полилингвизм; ўрганилаётган мамлакатда олиб борилаётган тил сиёсатини;

кадимги шарқ тилшунослиги тарихи;

тилшунослик тарихини ўрганишда илмий манбаларнинг ўрни ва роли;

ўрта асрлар тилшунослиги; Европа уйғониш даври тилшунослиги;

XIX аср қиёсий-тарихий тилшунослиги;

XX аср тилшунослиги ва турли лингвистик йўналишларнинг пайдо бўлиши;

тилшунослик илмининг асосий тараққиёт тамойиллари ва унинг истикболлари масалаларини;

замонавий тилшуносликнинг янги йўналишлари (лингвопрагматика, когнитив тилшунослик, компьютер лингвистикаси, лингвокультурология, психолингвистика);

социолингвистика, психолингвистика ва этнолингвистиканинг замонавий йўналишлари;

ўрганилаётган тилнинг энг кадимги даври ва ўрта асрлардаги тараққиёти ҳамда XIX – XX асрдаги ҳолатини;

ўрганилаётган тилнинг тарихий фонетикаси; ўрганилаётган тилнинг тарихий лексикологияси; ўрганилаётган тилнинг тарихий морфологияси; ўрганилаётган тилнинг тарихий синтаксиси бўйича билим ва кўникмаларга эга бўлиши керак.

магистратура мутахассислиги бўйича назарий ва амалий билимларни, уқув ва кўникмаларни шакллантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича билимлар базасини яратиш, жамлаш ва улардан фойдаланиш кўникмаларини ривожлантириши;

магистратура мутахассислиги бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариш, касб фаолиятининг қўзланган натижаларинга эришишда жараёнларни моделлаштириш ва тизимли ёндашиш борасидаги илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни таъминлаши керак.

Илмий фаолият блоки илмий тадқиқотлар методологияси ўзлаштирилишини, талабалар томонидан ихтисосланган илмий ва таълим муассасаларида илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Танлов фанлари:

Танлов фанлари таркиби ва мазмуни соҳа бўйича республика ҳамда хориждаги етакчи мутахассис-олимларнинг муаллифлик курслари ва муаммоли маърузалари асосида,

фан, иқтисодиёт, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талаблари асосида шакллантирилади ҳамда белгиланган аудитория соатларининг маишулот турлари бўйича тақсимои ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

Курс ишига қўйиладиган талаблар

Курс иши мавзулари масъул кафедра қарори билан мутахассислик фанлари доирасида белгиланиб мазкур фан бўйича олинган билимларни бойитишга хизмат қилиши керак.

3.2. Илмий фаолниятга қўйиладиган талаблар:

Илмий фаолният: илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини, магистрлик диссертациясини тайёрлашни, илмий семинар ва илмий амалиёт (стажировка)ни назарда тутиши лозим.

Илмий-тадқиқот ишларига бўлган талаблар

Илмий-тадқиқот иши ОТМнинг илмий-тадқиқот лабораторияларида, академик ва соҳа илмий-тадқиқот институтларида, корхона ва ташкилотларнинг тадқиқот бўлинмаларида ўтказилади.

Илмий-тадқиқот ишларни таълим муассасаларида, илмий марказларда, чет эл мамлакатларининг корхоналари ва ташкилотларида икки тарафлама ёки бошқа битимлар асосида ўтказишга рухсат этилади.

Илмий-тадқиқот ишининг ҳажми, ташкилий ва илмий-методик таъминланиши кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда кадрлар тайёрловчи кафедра томонидан ишланган дастурда белгиланади;

Илмий-тадқиқот иши:

- магистратура мутахассислиги бўйича объектлар ва жараёнларнинг намунавий моделлари ва уларни тадқиқ қилиш методикаларини ўрганиш;
- экспериментал тадқиқотларни бажаришда қўлланиладиган стендлар, замонавий аппаратуралар ва бошқа жиҳозларни ўрганиш ва баён қилиш;
- ахборот технологияларининг замонавий воситаларидан фойдаланиб илмий-тадқиқотларни ўтказиш;
- экспериментал тадқиқотлар натижаларига ишлов бериш, уларни таҳлил қилиш ва ақс эттириш, хулосалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш, тавсияларни ишлаб чиқиш;
- мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини шакллантириш;
- фан, техника ва технологиянинг энг янги ютуқларига асосланган ахборот базаларини қўллаш билиш, улардан магистрлик диссертациясини бажаришда фойдаланишни назарда тутати.

Илмий-педагогик ишга бўлган талаблар

Илмий-педагогик иш ОТМ ҳамда малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида ўтказилади. Шунингдек, мутахассислигига мос ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасасида ҳам ўтказилиши мумкин. Илмий-педагогик иш икки тарафлама ва бошқа битимлар асосида хориж мамлакатлари олий таълим муассасаларида ҳам ўтказилиши мумкин.

Илмий-педагогик иш:

- замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерактив усулларида фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириш;
 - ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этиш, ўқув ва кўникмаларини ҳосил қилиши лозим;
- шунингдек:
- махсус фанлар бўйича машғулотларнинг ҳар хил турлари: маърузалар, лаборатория ишлари, амалий ва бошқа машғулотларни ўтказиш бўйича стажировка;
 - маъруза матнлари ва машғулотларни ўтказиш режаларини тузиш;
 - янги педагогик ва ахборот технологияларни ўрганиш ва қўллаш;

- талабалар билимини баҳолашда рейтинг-назорат тизимини қўллаш;
- талабалар мустакил ишини ташкилий ва ўқув-методик таъминлашни ўрганиш;
- услубий кўрсатмаларни тузиш;
- тарбиявий ишларни ўтказишни назарда тутади.

Магистрлик диссертациясига бўлган талаблар

Магистрлик диссертацияси мавзулари соҳанинг ривожланиш истикболи ва фан, таълим, техника, технология, иқтисодиётдаги замонавий ютуқлар ҳамда кадрлар буюртмачиларининг талабларини ҳисобга олган ҳолда олий таълим муассасасининг мутахассислар тайёрловчи кафедраси томонидан белгиланади.

Магистрлик диссертацияси мавзусини танлаш ва илмий раҳбарни тайинлаш биринчи ўқув йилининг биринчи икки ойи давомида амалга оширилади. Ишнинг бажарилиши мос мутахассислик бўйича фан доктори илмий даражаси ёки мутахассислар тайёрловчи кафедра бўйича ушбу таълим муассасасида фаолият кўрсатувчи илмий даража ва илмий унвонга эга бўлган ўқитувчи илмий раҳбарлигида бажарилади. Илмий маслаҳатчилар сифатида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари, ишлаб чиқаришнинг юқори малакали мутахассислари таклиф қилиниши мумкин.

Магистрлик диссертациясининг мазмуни *тизимлаштирилган кўринишда* илмий-тадқиқот (ёки илмий-техникавий ечим) нинг дастлабки асосларини, унинг бажарилиб боришини ва олинган натижаларини қайд қилиши керак. Бунда илмий асослар (ёки илмий-техникавий ечимлар) ҳар тарафлама таҳлил қилиниши, мавжуд муқобил вариантларда кўриб чиқилиши ва улардан бирининг танланишига асосланиши лозим.

Магистрлик диссертацияси натижалари бўйича олинган маълумотни матн ёки кўргазмали материал кўринишида мустаҳкамланади, унда муаллиф томонидан мавзунинг назарий ёки амалий аҳамияти исботланади. Матн ва кўргазмали материал *ҳажми ва мазмунининг тавсифи* магистрлик диссертацияси мавзусининг йўналиши (илмий ёки илмий-техникавий) ва мутахассислар буюртмачилари талабларига боғлиқ ҳолда мутахассислар тайёрловчи кафедра томонидан белгиланади.

Белгиланган муддатда бажарилган магистрлик диссертацияси Давлат аттестацияси комиссиясига: илмий раҳбар *хулосаси*, соҳа бўйича илмий ходим ёки мутахассиснинг *ташқи тақриви* ва мос мутахассисликнинг магистр таълим дастури бўйича шахсий режа бажарилганлиги ҳақидаги *маълумотнома* билан бирга тақдим этилиши лозим.

Магистрлик диссертацияси Давлат аттестация комиссияси ва жамоа олдида очик ҳимоя қилинади.

Илмий семинарға бўлган талаблар

Илмий семинар магистратура талабаларида тадқиқот ишларини олиб бориш ва магистрлик диссертацияларини тайёрлаш кўникмаларини шакллантиришга, магистрантнинг назарий-методологик тайёргарлигини чуқурлаштириш ва йўналтиришга, илмий-тадқиқот фаолияти технологияларини амалий эгаллашларини таъминлашга йўналтирилган. Илмий семинарнинг асосий мақсади магистратура талабаларида илмий коммуникация кўникмасини шакллантириш, илмий-тадқиқот иши натижаларини унинг турли босқичларида муҳокамасини ташкил этишдан иборат. Илмий семинар ОТМ да ёки ЎзФА ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида 1, 2, 3 семестрлар мобайнида ўтказилади.

Илмий семинар:

- магистрлик диссертацияси мавзуи бўйича манбаларни (дарсликлар, ўқув қўлланмалар, илмий монографиялар, мақолалар, маърузалар, услубий адабиётлар ва ҳ.к.) ўрганиш;

- маълумотларни таҳлил қилиш ва умумлаштириш;

- амалга оширилган тадқиқотлар натижалари бўйича маъруза тайёрлаш ва илмий семинарда маъруза қилишни назарда тутади.

Илмий амалиёт (Стажировка).

Илмий амалиёт илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини бажариш жараёнида амалга оширилади. Илмий амалиёт (Стажировка) магистратура мутахассислиги бўйича мақсадли касбий таълим ўқув режа ва дастурларини ўзлаштириш, магистратура талабаларида илмий-тадқиқот компетенцияларини шакллантириш, таълимни фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини ривожлантириш йўли орқали магистрлар энг янги илмий-техник ривожланишдаги ютуқлар ҳамда иқтисод, фан, техника, маданият ва соғлиқни сақлаш тармоқларидаги замонавий техника ва технологиялар базасида илмий тадқиқот ишлари, тақозо этганда индивидуал илмий изланиш ва тажриба-синовларни ўтказиш мақсадида ташкил этилади.

Илмий амалиёт (Стажировка):

- илмий тадқиқот олиб бориш, назарий ва амалий билимларни чуқурлаштириши;
- табиий ва ижтимоий-иқтисодий географиянинг бошқа соҳа ва тармоқларидаги замонавий техника ва технологияларда қўлланилиши билан таништириши;
- амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириши;
- касбга самарали мослашувни таъминлаши лозим.

Бунда илмий амалиёт (стажировка)га йўлланган магистратура талабаси ўқув жараёни жадвалини индивидуал график асосида ҳам бажариши кўзда тутилади. Ушбу ҳолатда стажировкани ташкил этиш тартиб-қоидалари амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжат (Низом) асосида олиб борилади.

3.3. 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигини ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралик ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 2 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламалардан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва фанлар дастури мазмуни олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошланғич босқичи сифатида мутахассислик бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар беришни кўзда тутган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 40 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режалар ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Магистратура мутахассисликлари унинг ўқув режаларига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқишнинг норматив муддати 2 йил бўлганда ўқув жараёни 100 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий таълим ва илмий фаолият	54 ҳафта
Аттестациялар ва давлат аттестацияси	7 ҳафта
Илмий амалиёт (стажировка)	21 ҳафта
Таътиллар	18 ҳафта
Жами	100 ҳафта

Таълим дастурини ўзлаштиришда бир қатор масалалар ёки интеграллаштирилган курслар муаммолари бўйича талабаларнинг мустақил таълими кўзда тутилади.

Ўқиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши зарур:

назарий таълим - 30-45%;

аттестация - 4-7%;

таътиллер - 15-20%;

илмий фаолият - 55-70%.

Илмий фаолият магистратура талабасининг яққа тартибдаги календарь иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илмий тадқиқот иши, илмий-педагогик иш ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш – 43,8%;

илмий семинар - 15,4%.

илмий амалиёт (стажировка) - 40,8%.

Назарий таълим ҳажми магистратура мутахассислигига қараб қуйидаги тарзда фанлар блоклари бўйича тақсимланади:

умумметодологик фанлар - 16,0%;

мутахассислик фанлари - 54,0 %;

танлов фанлари - 30,0%.

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича таълим
дастурининг тузилиши

Т/р	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг хажми, соатларда
1.00	Умумметодологик фанлар	260
1.01	Илмий-тадқиқот методологияси	65
1.02	Махсус фанларни ўқитиш методикаси	65
1.03	Амалий хорижий тил	130
2.00	Мутахассислик фанлари	870
2.01	Мутахассисликнинг назарий масалалари	62
2.02	Лингвистик тадқиқотлар методологияси	186
2.03	Мутахассисликка оид махсус адабиёт таҳлили	186
2.04	Ўрганилаётган мамлакатда тил вазияти ва сиёсати	62
2.05	Ўрганилаётган тил стилистикаси	62
2.06	Тилшунослик билимлари тарихи	62
2.07	Тилшуносликнинг замонавий йўналишлари	62
2.08	Ўрганилаётган тил тарихи	188
3.00	Танлов фанлари	490
	Жами:	1620
4.00	Илмий фаолият	2430
4.01	Илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик иш, магистрлик диссертациясини тайёрлаш	1026
4.02	Илмий семинар	270
4.03	Илмий амалиёт (стажировка)	1134
	Жами:	4050
5.00	Аттестациялар	378
	ҲАММАСИ	4428

Библиографик маълумотлар

УДК 002:6551.1/7.

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

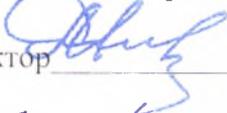
Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури (магистратура дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, фонология; морфонология; семасиология ва ономасиология; альтернатив тасниф муаммоси; типология; семасиология ва этимология эволюцияси; матннинг фонетик, лексик-семантик, грамматик, услубий жиҳатлари; морфологик тадқиқ; синтактик тадқиқ; сўз ясаши масалалари; синтактик қурилмалар; адабий тил услублари ва уларнинг матндаги қўриниши; социолингвистика; тил ва этнос; билингвизм и полилингвизм; тил ва саводхонлик; мамлакатдаги тил сиёсати; қадимги дунё тилшунослиги; структур тилшунослик, лингвопрагматика; когнитив тилшунослик; компьютер лингвистикаси; лингвокультурология; психолингвистика; генеративз лингвистика; тил шахси назарияси; мажоз назарияси; шахснинг ментал лексикони; этнолингвистика; семиотика; грамматология; тарихий лингвистика; тил мантиғи; билиш назарияси ва лингвистика; тилнинг онтологик ва гносеологик муаммолари; лингвистик палеонтология; социолингвистика; диалектология; ареал лингвистика. тил тарихи; ёзма ёдгорликлар тили; ёзма услубларнинг шаклланиши; адабий тилнинг юзага келиши; тилнинг тараққиёт босқичлари; тарихий фонетика; тарихий лексикология; тарихий морфология; тарихий синтаксис.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат шарқшунослик институти

Ректор А.Маннонов

2018 йил « 6 » август

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти

Директор Б.Абдухалимов

2018 йил « 6 » август

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махус таълим вазирлиги
хузуридаги
Олий ва ўрта махус, касб-хунар
таълимнинг
ривожлантириш маркази

Директор Б.Рахимов

2018 йил « 10 » август
М.Ў.

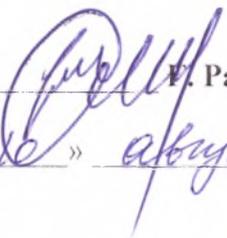
Ўзбекистон Миллий
университети

Ректор А.Марахимов

2018 йил « 10 » август

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети

Ректор Ф.Рахимов

2018 йил « 10 » август

М.Ў.

Республика Таълим маркази

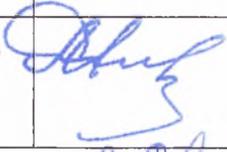
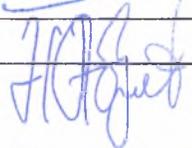
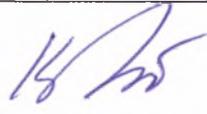
Директор М.Эсанов

2018 йил « 10 » август

М.Ў.

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги
бўйича малака талаблари ва ўқув режасини
ишлаб чиқувчи
Ишчи гуруҳ таркиби

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш	Лавозими, илмий даражаси ва унвони	Имзо
9.	Маннонов Абдурахим Муталович	Раис, ТДШИ ректори, ф.ф.д., профессор	
Аъзолари:			
10.	Абдуллаев Нодир Абдулхаевич	ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор, сиёс.ф.н.	
11.	Умарова Саодат Маҳкамовна	ТДШИ Ўқув-услугий бўлим бошлиғи	
12.	Омонов Кудрат Шарипович	ТДШИ Шарқ филологияси факультети декани, ф.ф.д., доцент	
13.	Мирзахмедова Хулқар Восиловна	ТДШИ Эрон-афғон филологияси кафедраси муdiri, PhD	
14.	Муhibова Улфатхон Учқуновна	ТДШИ Жанубий Осиё тиллари кафедраси муdiri, ф.ф.д., доцент	
15.	Лафасов Ўроқвой Позилович	ТДШИ Туркий тиллар кафедраси муdiri, ф.ф.н., доцент	
16.	Ким Наталья Дек-хеновна	ТДШИ Корейс филологияси кафедраси муdiri, ф.ф.д., доцент	

Ректор

М.Ў.

Ўқув ишлари бўйича
проректор

Декан

А.М. Маннонов

Н.А. Абдуллаев

Қ.Ш. Омонов

Тошкент давлат шарқшунослик институти Академик лицейи бакалавриат таълим йўналишлари (магистратура мутахассисликлари) учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Тошкент давлат шарқшунослик институти Академик лицейи бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги)		Тошкент давлат шарқшунослик институти Академик лицейи бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1	5120100 5A120102	Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича) Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)	Битирувчилар қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятга эга бўлиши керак: - мутахассисликка мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини таҳлил қилиш; - шарқ тиллари юзасидан бирламчи манбаларга суянган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, ҳали ишланмаган муаммоларни аниқлай олиш; - шарқ тилларининг амалий ҳамда назарий масалаларини ечиш учун илмий хулосалар ва тавсиялар бериш; - ўтказилаётган илмий-тадқиқот ишлари мавзуи бўйича методларни тадқиқ қилиш ва ишлаб чиқиш; - илмий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш; - ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шарҳларни ишлаб чиқиш ва библиографияларни тузиш; - илмий семинарлар, илмий-амалий конференциялар ишида иштирок этиш; - илмий журналларга соҳа бўйича илмий мақолалар тайёрлаш; - маданиятлараро мулоқотда модератор вазифасини бажариш; - “тил-маданият-мулоқот” алоқаларини амалга ошириш; - глобаллашув жараёнида миллий-маданий меросни тарғиб қилиш; - миллатлараро маданий алоқалар ривожига фаолият олиб бориш; - давлат ва жамоат ташкилотларида таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиғи, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият юритиш;

			- маданиятлараро мулоқотнинг турли жабҳаларида муайян таржима шакллари, стратегияларини ва усулларини қўллаб таржима қилиш;- лисоний, лингвомаданий, адекватликни ва коммуникатив мақсадни инобатга олган ҳолда мулоқот олиб бориш;- ҳукумат тадбирлари, расмий йигинларда, учрашувлар ва сайёҳлик соҳасида синхрон таржима ишларини амалга ошира олиш.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
Академик лицейи директори

Х. Султонов

Жанубий Корея Республикасининг Тошкентдаги Сежон институти
бакалавриат таълим йўналишлари (магистратура мутахассисликлари) учун янгидан яратиладиган малака талабларига
киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий
фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Жанубий Корея Республикасининг Тошкентдаги Сежон институти учун тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги)		Жанубий Корея Республикасининг Тошкентдаги Сежон институти бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1	5120100 5A120102	Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича) Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)	Битирувчилар қуйидаги касбий компетенция ва қобилиятга эга бўлиши керак: - мутахассисликка оид матнларни ўқиш, таржима ва таҳлил қилиш, мутахассисликка оид терминларни йиғиш, таснифлаш ва изоҳлаш усулларини; - кенг қамровли, тилнинг айрим ностандарт ишлатилиш ҳолларини ҳам ўз ичига олган аудио тасма ва ахборот материалларини тушуна олиш ва сўзловчилар ўртасидаги бирмунча яширин қарашлар ва муносабатлар, кичик деталларнинг ҳам муҳим жиҳатларини аниқлай олиш; - фильмларни сленг ва идиоматик ибораларнинг ишлатилиш ҳолларининг аксар қисмини тушунган ҳолда кузата олиш; - сифат жиҳатдан бирмунча ёмон, овоз эшитилиши ноаниқроқ бўлган оммавий эълонлардан (масалан, темир йўл вокзали, спорт майдончасидаги эълонлар) тегишли маълумот ола билиш. - соҳага оид мақолалар ёза билиш; - барча турдаги хатларни ёза билиш; - барча турдаги маълумотларни ёза олиш; - соҳага оид адабиётлар (мақолалар, китоблар, малакавий иш) таҳлилларини ёза олиш; - соҳага оид адабиётлар (бирламчи ва иккиламчи манбалар)га аннотациялар ёза олиш; - турли илмий материалларга хулоса ёза олиш;

			- тезис ва конференцияда қатнашиш учун таклиф ва мушоҳадаларини ёза олиш; - соҳага оид мавзулар бўйича презентация ва маърузалар қила олиш; - объект, субъект, вазият ва ҳодисаларни батафсил тасвирлай олиш; - маъруза, муҳокама ёки мақолага тўғри ва равион тарзда хулоса қила олиш; - мутахассислиги соҳасида таржима ишларини ва хизмат кўрсатишни ташкил этиш; - ўргатилаётган тилларни жадаллашган усулда ўргатиш ва хизмат кўрсатишни ташкил қилиш; - халқаро конференцияларда синхрон, визуал, кетма-кет таржима қила олиш; - амалиётда информацион технологияларни халқаро ва касбий стандартларни, замонавий педагогик ва ахборот технологияларини қўллаш.

Жанубий Корея Республикасининг
Тошкентдаги Сежон институти директори

Хо Сен Хенг

Ўзбекистон Ёзувчилар Уюшмасининг

бакалавриат таълим йўналишлари (магистратура мутахассисликлари) учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

т/р	Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси учун бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги)		Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси учун бакалавриат таълим йўналиши (магистратура мутахассислиги) битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1	5120100	Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича)	– илмий семинарлар, илмий конференциялар ишида маърузачи, муҳокамаalarda қатнашувчи ва референт сифатида иштирок этиш; – илмий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш; – илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида касбий фаолият масалаларини ечиш; – ўтказилаётган тадқиқотлар бўйича илмий обзорлар яратиш, рефератлар ва библиографиялар тузиш; – илмий ва соҳага оид журналларга мақола ва тақризлар тайёрлаш; – интернет тармоғида янги илмий, адабий ва лисоний янгиликлар, янги педагогик технологиялар ва эксплуатацион ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш; – илмий манбаларга асосланган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш; – мумтоз меросни ўрганиш ва оммалаштиришга оид турли тадбир, анжуман ва маърифий суҳбатларни ташкиллаштириш ва бошқариш; – АРМда ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар мониторинги ҳамда сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш; – ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;
	5A120102	Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)	

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси

бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш
ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш;
фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;
жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш
ва бошқариш.

С. Саййид

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Хукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи асосида Тошкент давлат шарқшунослик институтида ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларининг турдош ОТМлари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“ 10 ” 08 2018 й

Қатнашчилар:

ТДШИ даи: А.М.Маннонов – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори, С.М.Умарова – ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиғи, Қ.Омонов – Шарқ филологияси факультети декани, Ч.Хусанов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факультети декани; И.Бекмуратов – Тарих ва фалсафа факультети декани; С.Ҳошимова – Хитойшунослик факультети декани; Р.Алимухамедов – Мумтоз филология кафедраси мудири, Р.Р.Алимова – МОХТМ кафедраси мудири, Т.С.Расулов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.А.Пўлатова – Шарқ фалсафаси ва маданияти кафедраси мудири, У.У.Муҳибова – Жанубий Осиё тиллари кафедраси мудири, Н.Э.Каримова – Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.Сайфуллаев – Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар кафедраси мудири, Ш.Усмонова – Таржимашунослик кафедраси мудири.
Шунингдек, ЎЗМУ, ЖИДУ, ТИУ, ЎзДЖТУдан таклиф этилган етакчи профессор-ўқитувчилар, кафедра мудирлари.

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти ижодий ишчи гуруҳлари томонидан тайёрланган қуйидаги бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамаси:

Таълим йўналишлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);

5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);

5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);

5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);

5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);

5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;

5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);

5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);

5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;

5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);

5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);

5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);

5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;

5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;

5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);

5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Сўзга чиқдилар: А.Маннонов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокчини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокчини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида тузилган ишчи гуруҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ, хорижий ОТМлар таржрибасини ўрганиш натижасида 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшитилди: Н.Абдуллаев – Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва ЎЗМУ, ЎЗДЖТУ, ТИУ, ЖИДУ ижодий ишчи гуруҳлари аъзоларини жалб этган ҳолда амалдаги Малака талаблари замонавий таълим технологиялари, энг янги ахборот ва ўқув-услубий талаблар асосида таҳлил этилди, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Мазкур таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича турдош этиб белгиланган ОТМларнинг тегишли кафедралари билан боғланилиб, улардан таклифлар олинди ва Малака талаблари ҳамда ўқув режалар лойиҳаси тайёрланди. Ўқув режалардаги бир қатор фанлар янгиланди ва қолган фанларнинг мазмуни тубдан ўзгартирилди. Ўқув режаларини ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машғулотларига ажратилган юкламалар ҳажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари белгиланган меъёрларга мос шакллантирилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга кўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикада олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, халқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Кун тартибдаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг **ҚАРОР ҚИЛИНДИ:**

Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истеъмолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

1. 2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўқув режаларини Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси, ТДШИ ректори,
ф.ф.д., профессор

Котиба

Тошкент давлат шарқшунослик институти таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талабларининг асосий кадрлар истеъмолчилари билан

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“ 10 ” 08 2018 й.

Биз куйида имзо кўювчилар – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори А.Маннонов, Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Марахимов, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректори А.Абдувахитов, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректори Ғ.Рахимов Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари малака талаблари ва ўқув режалари билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик.

Малака талаблари ҳамда ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи ҳамда олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, шунингдек, халқаро тажрибаларга асосланган.

Мазкур малака талаблари ва ўқув режаларининг ишлаб чиқилишида асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан кўйилган талаблар ҳам инобатга олинган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ўрнатилган тартибда тасдиққа тавсия этилиши мақсадга мувофиқ.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ректору

А. Маннонов

Ўзбекистон Миллий университети
ректору

А. Марахимов

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети ректори

А. Абдувахитов

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети ректори

Ғ. Рахимов

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)
магистратура мутахассислиги малака талабларига
ТАҚРИЗ

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги учун тузилган Малака талаблари мазмунида мазкур мутахассислик бўйича магистр эга бўлиши лозим бўлган барча касбий талаблар асослаб берилган.

Малака талаблари бир неча бўлимдан иборат бўлиб, унда магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари, илмий-тадқиқот фаолияти, маданиятлараро мулоқот фаолияти, ташкилий-бошқарув фаолияти, Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолият, консалтинг хизмати фаолиятлари назарда тутилган. Фанлар блокада умумметодологик фанлар ҳамда мутахассислик фанлари берилган. Шу билан бир қаторда малака амалиётини ўташ зарурий бир босқич сифатида ўқув режага киритилган.

Магистрнинг илмий-педагогик ва илмий-тадқиқот йўналишида олиб борадиган фаолияти учун зарур бўлган билим ва кўникмаларни шакллантириш учун ўқув режага назарий ва амалий билимларни берувчи фанлар киритилган, жумладан, “Мутахассисликнинг назарий масалалари”, “Лингвистик тадқиқотлар методологияси”, “Асосий чет тилидаги махсус адабиёт таҳлили”, “Ўрганилаётган мамлакатда тил вазияти”, “Тилшунослик билимлари тарихи”, “Тилшуносликнинг замонавий йўналишлари” ҳамда “Ўрганилаётган тил тарихи” каби фанлар. Шунингдек, мутахассислик бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмуни ОТМ Кенгаши томонидан белгиланиши қайд қилинган.

Магистратуранинг малака талаблари бўйича тайёрланган мазкур хужжат барча талабларга жавоб беради ва уни ўқув жараёнига жорий этишга тавсия этиш мумкин.

А.Навоий номидаги Тошкент давлат
узбек тили ва адабиёти университети,
факультет декани, ф.ф.д.

Б. Абдушукуров

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)
магистратура мутахассислиги малака талабларига

ТАҚРИЗ

Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан тайёрланган *5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* магистратура мутахассислиги малака талаблари айнан шу мутахассислик бўйича таълим олувчилар учун тузилган. Унда кўрсатилган мутахассислик бўйича магистр учун зарур бўлган умумий талаблар ва малака талаблари аниқ ёритиб берилган. Шу билан бир қаторда шу соҳа мутахассиси бўлиб етишиш учун зарурий бўлган касбий фаолиятни шакллантирувчи фанлар ва мутахассис бўлиб етишганидан кейин фаолият олиб бориш мумкин бўлган ташкилотлар қайд қилинган.

Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) бўйича малака талаблари бир неча бўлимдан иборат бўлиб, унда магистрларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, магистрларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари, илмий-тадқиқот фаолияти, маданиятлараро мулоқот фаолияти, ташкилий-бошқарув фаолияти, Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-педагогик ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик фаолият, консалтинг хизмати фаолиятлари назарда тутилган. Фанлар блокида умумметодологик фанлар ҳамда мутахассислик фанлари билан бир қаторда малака амалиётини ўташ зарурий бир босқич сифатида ўқув режага киритилган.

Магистратуранинг *5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги бўйича етишадиган мутахассис учун тайёрланган малака талаблари барча умумий ва касбий талаблар кўзда тутилган ҳолда тайёрланган. Мазкур ҳужжат шу турдаги ҳужжатларга қўйиладиган барча талабларга жавоб беради ва уни ўқув жараёнига жорий этишга тавсия этиш мумкин.

Ч.Ш.Р.

Ш.Р. Усмонова

Филология фанлари доктори, профессор,
ТДПУИ Корейшунослик факультети декани

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича)
таълим йўналиши негизидаги 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари
бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабларига

ТАҚРИЗ

Тошкент давлат шарқшунослик институтининг 5A120102 –
Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги учун тузилган мазкур
Малака талабларида магистр эга бўлиши лозим бўлган барча касбий
талаблар, билим ва малакалар ҳамда магистр даражасини олиш учун керакли
бўлган зарурий талаблар аниқ ва батафсил баён этилган.

Малака талабларига магистр мутахассиси учун керак бўлган илмий-
тадқиқот ва илмий-педагогик фаолият ҳам киритилган. Шунингдек, магистр
даражасини оловчи мутахассис эга бўлиши лозим бўлган умумий ва касбий
талаблар очиб берилган.

Малака талабларининг етакчи қисмларидан бири бу – магистрлар
касбий фаолиятининг турлари ва объектлари ҳисобланади. Унда малака
талабининг асосий фойдаланувчилари сифатида магистрлар касбий
фаолиятининг соҳалари, объектлари ва турлари, хусусан, илмий-тадқиқот
фаолияти, маданиятлараро мулоқот фаолияти, ташкилий-бошқарув фаолияти,
Олий, малака ошириш ва қайта тайёрлаш таълим муассасаларида илмий-
педагогик ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида педагогик
фаолият, консалтинг хизмати фаолияти кабилар кўзда тутилган.

5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги
малака талабларининг ўқув режасига магистр мутахассис сифатида
шакллантирувчи зарурий назарий билимларни берувчи фанлар, жумладан,
“Мутахассисликнинг назарий масалалари”, “Лингвистик тадқиқотлар
методологияси”, “Асосий чет тилидаги махсус адабиёт таҳлили”,
“Ўрганилаётган мамлакатда тил вазияти”, “Тилшунослик билимлари тарихи”,
“Тилшуносликнинг замонавий йўналишлари” ҳамда “Ўрганилаётган тил
тарихи” каби фанлар киритилган. Бу фанлар тилшуносликнинг бугунги кун
муаммоларини ўрганишга назарий асос бўлиб хизмат қилади.

Мазкур малака талабларида билим олиш асосларини белгилаш билан
бир қаторда магистр мутахассис бўлиб етишганидан сўнг фаолият олиб
бориши мумкин бўлган ташкилотлар, таълим даргоҳлари ва бошқа турли
соҳа билан боғлиқ ташкилотлар ҳам кўрсатиб ўтилган.

Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги малака талаблари
шу соҳа магистри даражасини олиш учун керакли бўлган барча талабларни
кўзда тутган ҳолда тузилган. Мазкур ҳужжат шу турдаги ҳужжатларга
қўйиладиган барча талабларга жавоб беради ва уни ўқув жараёнига татбиқ
этиш мумкин.

З. Арипова,
Ўзбекистон халқаро Ислом Академияси,
“Шарқ тиллари” кафедраси мудири, тарих
фанлари номзоди

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус касб-хунар таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўқув-услубий бирлашмаси мажлисининг

БАЁННОМАСИ

“ 15 ” 08 2018 йил

Тошкент шаҳри

Қатнашчилар: Бирлашма раиси – А.М. Маннонов
Аъзолари: ўқув-услубий бирлашма котиби: С.М. Умарова;
ўқув-услубий бирлашма аъзолари ва таклиф этилганлар.

К У Н Т А Р Т И Б И :

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди: ўқув-услубий бирлашма раиси А.М.Маннонов:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида институтда тузилган ишчи гуруҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофиқ 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдилар: ТДШИ ўқув ишлари бўйича проректор Н.Абдуллаев:

Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва турдош олий таълим муассасаларидан мутахассис профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизимини изчил ўрганиш натижасида ҳамда белгиланган директив ҳужжатларга асосланиб, юқорида келтирилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича малака талаблари ва ўқув режалари лойиҳаси қайта ишлаб чиқилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, халқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, қуйидаги такомиллаштирилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Таълим йўналишлари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);
5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);
5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);
5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;
5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича);

5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар бунормачилари ва истеъмолчилари, турдош ОТМлари билан келишув баённомаси олинган. Сизлардан тайёрланган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Бирлашма аъзоларидан: ф.ф.д., профессор Қ.Содиқов, т.ф.д., профессор М.Исҳоқов, PhD Д.Сайфуллаев, и.ф.д., профессор Т.Расуловлар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланганлиги, уларда хорижий тажрибалар ҳамда гуманитар соҳадаги ислохатлар инobatга олинганлигини таъкидладилар. ушбу таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

А.Маннонов - бирлашма раиси, профессор. Институтимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикамизда гуманитар соҳада рўй бераётган иқтисодий ислохатлар ҳамда халқаро тажрибалар тўлиғича ўз аксини топган, деб ўйлайман. Шунинг учун муҳокамага қўйилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўқув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йиғилиш аъзоларининг билдирган фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олиб “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўқув-услубий бирлашмаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўқув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

“Ижтимоий ва гуманитар фанлар”

Ўқув-услубий бирлашмаси раиси, ф.ф.д., профессор

Бирлашма котиби:

А.МАННОНОВ

С.УМАРОВА

**5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг ишлаб чиқишига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабини ишлаб чиқишда куйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғи;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғи.

Малака талабини ишлаб чиқишда чет элдаги мос мутахассисликлар бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими ўрганиб чиқилди, мутахассислик битирувчиларига кадрлар истеъмолчилар томонидан кўйилган малака талаблари ҳисобга олинди.

Олдинги магистратура мутахассислиги ўқув режасидаги юклама ҳажми билан киёлаганда 2018 йил ўқув режасида “Умумгуманитар фанлар” блокадаги фанлар сони 6 тадан 2 та камайтирилди, Махсус фанларни ўқитиш методикаси фани 3 блокдан 1 блокка ўтказилди; умумий юклама ҳажми 30%дан 18%га камайтирилди. “Мутахассислик фанлари” блокадаги фанлар сони ва фонзи ўзгармаган ҳолда, фанларга ажратилган соатлар ҳажми ўзгарди. “Танлов фанлари” блоки ўқув юкламаси ҳажми 15% дан 27% гача оширилди. “Илмий фаолият” блокадаги Илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш учун ажратилган вақт меърлари 717 соатга камайди, Илмий-педагогик иш Илмий семинар деб номланди; Илмий амалиёт (стажировка) ҳажми 594 соатга кўпайди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг максади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастуринда миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг теран интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлар тамойиллари ҳисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий кўникма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иктисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда кўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

Таълим олувчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаолияти сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-қоидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулайлиги – унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инobatга олинган бўлиб, мутахассисликнинг малака талабини ишлаб чиқишда муҳим аҳамият касб этди.

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигига тажрибада текширувдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меърлари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иктисодий тарақиётининг истикболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иктисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдаги академик стандартлар билан уйғунлаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Тошкент давлат шарқишунослик институти
ўқув ишлари бўйича проректори

Н.А. Абдуллаев

5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистратура малака талабларини халқаро миқёсдаги бошқа таълим муассасалари малака талаблари билан қиёсий таққослаш

Магистратурада таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Ҳиндистон Республикаси Жавахарлал Неру университети (магистратура)	Россия федерацияси Санкт-Петербург давлат университети (магистратура)	АҚШ Стэнфорд университетининг филология факультети (магистратура)
1.	Бошланиши	4 йил бакалавриятдан сўнг	2 йил касбий даража ва бакалавриятдан сўнг	2 йил бакалавриятдан сўнг	4 йил бакалавриятдан сўнг
2.	Давомийлиги	2 йил	2 йил	2 йил	2 йил
3.	Таълим олувчилар сони	1-6	10 ва ундан ортиқ	20 тагача	4-10
4.	Ўқиш жойлари	Тошкент Давлат шарқшунослик институти хузуридаги Абу Райхон Беруний номидаги Шарқ қўлёзмалари маркази, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети, Ўзбекистон миллий университети, Ташқи ишлар вазирлиги, умумий ўрта таълим, ўрта касб-хунар таълими, турдош ОТМлар, Академлицейлар.	Ташқи ишлар вазирлиги, Олий таълим вазирлиги, Ҳиндистоннинг барча университетлари, Коллежлар, Шахсий таълим даргоҳлари.	031000 – Филология тайёрлов йўналишига мос филология ва гуманитар билимлар, маданиятлараро мулоқот, маданият ва бошқарув соҳаси билан боғлиқ муассасалар.	Университетнинг филология факультети, илмий-тадқиқот маркази ва унинг филиаллари, хориждаги турдош университетларнинг филология факультетлари ёки бўлимлари.
5.	Таълим берувчилар	Филология ва шарқшунослик мутахассислиги бўйича фан номзодлари ва фан докторлари, бошқа гуманитар ва ижтимоий фанлар бўйича фан номзодлари ва фан докторлари.	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар ва фан докторлари.	Мутахассислик фанлари бўйича ўқитувчиларнинг 80%и Россия ёки хорижий илмий даража ва илмий унвонга, 12%и фан доктори (жумладан, PhD) даражасига ва профессор унвонига эга	Университетнинг филология факультети профессорлари, илмий-тадқиқот марказлари ва уларнинг филиаллари мутахассислари.
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Ўқув бўлими – Магистратура бўлими бошлиғи – магистр тайёрловчи кафедра мудири – модератор (бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи) – магистрант.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Факультет декани ва кафедра мудири ва таълим берувчи ўқитувчи томонидан.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Ўқув бўлими, магистратура бўлими – бошлиғи, кафедра мудири – бевосита таълим берувчи ўқитувчи.	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: илмий-тадқиқот маркази – дастур директори – илмий маслаҳатчи ёки бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи – магистрант.

Магистратурада таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Ҳиндистон Республикаси Жавахарлал Неру университети (магистратура)	Россия федерацияси Санкт-Петербург давлат университети (магистратура)	АҚШ Стэнфорд университетининг филология факультети (магистратура)
1.	Назарий таълим	Асосий қисми маъруза ва семинар машғулоти кўринишида асосий база - олий таълим муассасаларида ўтказилади.	Асосан маъруза ва амалий машғулоти кўринишида ўтказилади.	Асосий қисми маъруза машғулоти кўринишида ОТМга тегишли филология факультетлари базасида ва қисман амалиёт ўтказилган муассасаларда ўтказилади	Асосан таълим ва илмий-тадқиқот марказларида лекция, семинар дарслари ва кичик конференциялар кўринишида ўтказилади.
2.	Амалий таълим	Ўқув дастурида кўрсатилган ротациялар кўринишида ОТМ, умумий ўрта таълим, ўрта касб-хунар таълими, турдош ОТМлар, Ўзбекистон республикаси ФА қошидаги Илмий тадқиқот институтлари, мавзулар бўйича қўлёзмалар фондида, адабиёт музейида амалга оширилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича Олий таълим даргоҳида, тил академиясида, кутубхоналарда амалга оширилади.	Амалий машғулоти ОТМга тегишли филология факультетлари базасида ва қисман амалиёт ўтказилган муассасаларда ўтказилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган цикллар кўринишида илмий-тадқиқот марказлари ва уларнинг филиалларида амалга оширилади.
3.	Илмий-тадқиқот ишлари	Магистратурада таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини асосан ОТМдаги кафедраларда, кутубхоналарда, илмий тадқиқот институтларида, қўлёзмалар фондида кафедра белгиланган профессор-ўқитувчи илмий раҳбарлигида амалга оширади. Илмий изланиш давомида илмий мақолалар, тезислар ёзиш, республика ва халқаро илмий анжуманларда иштирок этиш ва маъруза қилиш билан шугулланадилар. Бундан ташқари магистрантлар таълим жараёнида педагогик иш билан машғул бўладилар.	Магистратурада магистр танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу магистратурада ўқиш жараёнида танланади.	Магистрнинг мустақил илмий иши мавзуси кафедра илмий проекти таркибига киритилган бўлади ва университет ўқитувчиси раҳбарлик қилади. Илмий иш давомида магистр рефератлар тақдим қилиши, конференцияларда иштирок қилиши ва илмий иш мавзуси бўйича журналга мақола ёзиши шарт.	Магистратурада таълим олувчилар илмий иши кейинги босқичда докторлик илмий ишига асос бўлиб хизмат қилади ва мустақил илмий изланиш кўринишида амалга оширилади. Уларга магистратурада ўқиш жараёнида таълим берувчи профессорлар орасидан илмий маслаҳатчи тайинланади.
4.	Мустақил таълим	Магистрантлар Ўқув режада белгиланган соат асосида муайян кунларда танланган	Танланган мавзу курс иши шаклида мавзу берган	Магистрантлар тил ва адабиётнинг асосий	Магистратурада таълим олувчилар университет илмий-тадқиқот

		мавзуни мустақил равишда тайёрлаб йўриқномада берилган (реферат, эссе, слайд-тақдимот, маъруза, курс иши ва бошқа) шаклларда мавзу берган ўқитувчига топширади.	ўқитувчига топширилади.	қонуниятлари тадқиқи билан боғлиқ мавзулар бўйича иш олиб борадилар.	марказларида мавжуд бўлган барча шарт-шароитлардан унумли фойдаланган ҳолда танланган илмий мавзулари юзасидан мустақил иш олиб борадилар ва тизимли равишда мустақил ишлари натижаларини эссе ва тақдимотлар шаклида илмий раҳбар (маслаҳатчи)ларига тақдим этадилар.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Магистрантларнинг назарий ва амалий кўникмалар, илмий-тадқиқот ишлари бўйича билимларини баҳолаш магистратура рейтинг тизими асосида жорий, оралик, якуний баҳо кўринишида ва ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтиҳон саволлари оғзаки, тест кўринишида ва амалий кўникмаларни намойиш этиш кўринишида талаб қилинади.	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш тизими асосида топширилади. Якуний давлат имтиҳон ёзма иш шаклида амалга оширилади.	Магистрантларнинг жорий билими, компетенцияси ва ўзлаштириши оралик баҳолаш, билимларни даврий оғзаки кўринишда текшириш, циклар бўйича ҳар ярим йилда амалга оширилади. Ўқув дастури сўнггида магистрантларнинг мутахассислик бўйича барча назарий ва амалий билимлари факультет томонидан ишлаб чиқилган баҳолаш ишланмаси асосида баҳоланади.	Магистратурада таълим олувчиларнинг назарий билимлари тест саволлари орқали баҳоланади. Амалий кўникмалари ҳар ойда ва ярим йиллик цикл давомида кузатиш ҳамда мустақил намойиш этиш ва тестлар орқали баҳоланади. Якуний баҳолаш ёзма тестлар, эсселар ва тақдимотлар кўринишида ўтказилади.

Магистратурада таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси (магистратура)	Муддати	Ҳиндистон Республикаси Жавахарлал Неру университети (магистратура)	Муддати	Россия Федерацияси Санкт-Петербург давлат университети (магистратура)	Муддат	АҚШ Стэнфорд университетининг филология факультети (магистратура)	Муддат

1. Мутахассисликнинг назарий масалалари	1- семестр (60 соат)	1. Ҳиндий тили ва адабиёти (қадимдан то бугунги кунгача бўлган давр тарихи)	1-4-семестр	Филологиянинг долзарб муаммолари: мутахассислик бўйича	4–6 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)	1. Лингвистика ва гуманитар фанлар	3 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)
2. Лингвистик тадқиқотлар методологияси	1-2- семестр (178 соат)			Филологиянинг долзарб муаммолари: мутахассислик бўйича	4–6 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)	1. Лингвистика ва гуманитар фанлар	3 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)
3. Мутахассисликка оид махсус адабиёт таҳлили	1-3- семестр (178 соат)			Махсус курс ва семинарлар		2. Филологик матнлар	5 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)
4. Ўрганилаётган мамлакатда тил вазияти ва сиёсати	3- семестр (60 соат)				30–32 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)	3. Тил тарихи	5 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)
5. Ўрганилаётган тил стилистикаси	1-семестр (60 соат)						
6. Тилшунослик билимлари тарихи	1- семестр (58 соат)						
7. Тилшуносликнинг замонавий йўналишлари	3- семестр (58 соат)					4. Лингвистик тадқиқотлар методологияси	2 синов бирлиги (1 синов бирлиги =36 соат)
8. Ўрганилаётган тил тарихи	1-2- семестр (178 соат)						

Изоҳ: 5A120102 – *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги ҳозирги кунда жуда долзарб йўналиш бўлиб, нафақат Ўзбекистон Республикаси балки бошқа Европа, Америка, Осиё, МДҲ давлатлари олий таълим тизимида ҳам доимий изланишни, таҳлил қилиш ва мукаммаллаштиришни талаб қилмоқда. Юқоридаги маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, *Лингвистика (шарқ тиллари бўйича)* мутахассислиги давлат таълим стандарти жаҳон андозаларига мос равишда бўлиб, бошқа давлатларнинг таълим дастурларига ўхшаш томонлари ҳамда ўзига хос хусусиятлари билан ажралиб туради.